

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny
z podstaw przedsiębiorczości
w klasie I Liceum Ogólnokształcącego im Janka z Czarnkowa w Czarnkowie

Opracowano na podstawie Programu nauczania podstaw przedsiębiorczości dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum autorstwa Zbigniewa Makieli i Tomasza Rachwała - Wydawnictwo Nowa Era
MENiS: DKOS-4015-76/02

L. p.	Dział programu	Oceny					Uwagi
		dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący	
I	Komunikacja interpersonalna	<p>Uczeń: Rozróżnia komunikację werbalną i niewerbalną. Wymienia rodzaje wypowiedzi i formy komunikacji niewerbalnej. Wyjaśnia, na czym polega postawa asertywna. Analizuje mocne i słabe strony własnej osobowości Wymienia wady i zalety pracy zespołowej. Wyjaśnia znaczenie pracy zespołowej i rolę lidera. Przedstawia metody rozwiązywania konfliktów. Wymienia podstawowe zasady niedopuszczania do konfliktów. Wyjaśnia pojęcia:</p>	<p>Uczeń: Wymienia najważniejsze cechy przekazu werbalnego. Rozróżnia postawy asertywne, agresywne i bierne.. Wyjaśnia pojęcia: egoizm, konformizm. Przedstawia błędy negocjacyjne. Opisuje sytuacje stresowe u osoby prowadzącej własną firmę. Przedstawia fizyczne i psychiczne skutki Stresu. Rozróżnia cechy i zachowanie „twardego” i miękkiego " negocjatora.</p>	<p>Uczeń: Opisuje bariery komunikacji międzyludzkiej. Oceni własne predyspozycje względem dalszej kariery zawodowej. Przedstawia przykłady w których praca zespołowa jest niepożądana. Wymienia podstawowe błędy prowadzące do nasilenia konfliktów. Wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem. Przedstawia przykłady zachowań etycznych i nieetycznych w</p>	<p>Uczeń: Określa znaczenie komunikacji niewerbalnej. Projektuje asertywne reakcje w wybranych sytuacjach. Projektuje sposoby pokonywania barier w pracy zespołowej. Na wybranym przykładzie stosuje jedną z metod rozwiązywania konfliktów. Projektuje typowe Sytuacje negocjacyjne i stosuje wybrane metody. Projektuje sytuację stresową i stosuje jedną z metod</p>	<p>Uczeń: Podejmuje samodzielnie działania i postawy osoby przedsiębiorczej. Rozróżnia i charakteryzuje typowe role organizacyjne. Wskazuje przykłady postawy konformistycznej i nonkonformistycznej. Wymienia i rozróżnia poziomy komunikowania Wykazuje wpływ luki informacyjnej na jakość podjętej decyzji. Charakteryzuje decyzje racjonalne metodologicznie oraz rzeczowo. Podaje różnicę między</p>	

		perswazja, manipulacja, kompromis. Opisuje podstawowe zasady prowadzenia negocjacji.		domu, szkole, pracy, w życiu codziennym. Rozróżnia postawę etyczną i nieetyczną.	zaradczych. Analizuje specyficzne reguły etyczne wybranych zawodów.	technikami manipulacyjnymi a technikami negocjacyjnymi. Podaje przykłady technik manipulacyjnych stosowanych podczas negocjacji. Wymienia i omawia zasady prowadzenia skutecznych negocjacji.	
II	Istota funkcjonowania gospodarki rynkowej.	Opisuje cechy człowieka przedsiębiorczego. Wyjaśnia pojęcia: popyt, podaż, prywatyzacja, reprivatyzacja, restrukturyzacja, demonopolizacja. Wymienia podstawowe mierniki makroekonomiczne. Wymienia podstawowe podmioty w gospodarce rynkowej. Przedstawia źródła dochodów i kierunki wydatków w gospodarstwie domowym. Wyjaśnia mechanizm funkcjonowania Giełdy Papierów Wartościowych. Przedstawia źródła	Wyjaśnia pojęcie przedsiębiorczości. Charakteryzuje przemiany gospodarcze w Polsce oraz ich skutki. Wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej. Wyjaśnia pojęcia: PKB, produkcja globalna, stopa bezrobocia, wzrost gospodarczy, spożycie. Omawia funkcje banku centralnego i banków komercyjnych. Wyjaśnia pojęcia: budżet domowy, Analizuje strukturę dochodów i wydatków	Dokonuje hierarchizacji cech człowieka przedsiębiorczego. Porównuje gospodarkę rynkową i centralnie sterowaną. Charakteryzuje podstawowe mierniki makroekonomiczne. Określa znaczenie i funkcje podstawowych podmiotów w gospodarce rynkowej. Klasyfikuje przedsiębiorstwa według znanych ci kryteriów. Wyszukuje w internecie notowania i komunikaty spółek.	Wyjaśnia znaczenie przedsiębiorczych postaw dla funkcjonowania gospodarki. Opisuje instytucje powstałe w okresie przemian gospodarczych w Polsce. Przedstawia kierunki restrukturyzacji przedsiębiorstw w okresie przemian gospodarczych. Wyjaśnia, jakie czynniki mają wpływ na wysokość PKB. Opisuje zasady funkcjonowania kas oszczędnościowo -	Charakteryzuje działania składające się na proces transformacji gospodarczej w Polsce. Uzasadnia kierunki restrukturyzacji w okresie przemian gospodarczych i obecnie. Wykazuje potrzebę wspierania konkurencji i walki z monopolem. Wyjaśnia zjawisko elastyczności cenowej popytu. Proponuje działania mające na celu zniwelowanie deficytu w budżecie domowym. Wymienia akty prawne	

		<p>dochodów i kierunki wydatków budżetu państwa i samorządu terytorialnego.</p> <p>Omawia zasady konstruowania budżetu państwa.</p> <p>Wyjaśnia pojęcia: budżet państwa, deficyt budżetowy, dług publiczny, samorząd terytorialny, decentralizacja.</p> <p>Wymienia podstawowe źródła informacji gospodarczej.</p>	<p>swojej rodziny.</p> <p>Opisuje prace maklera giełdowego.</p> <p>Wyjaśnia pojęcia: rynek kapitałowy, akcja, obligacja, weksel, ceduła.</p> <p>Ustala źródła potencjalnych oszczędności w budżecie domowym.</p>	<p>Ocenia zdolność rodziny do zaciągania kredytów.</p> <p>Interpretuje założenia budżetu państwa na podstawie internetowych danych Ministerstwa Finansów.</p> <p>Wyszukuje w Internecie informacje gospodarcze.</p>	<p>pożyczkowych.</p> <p>Interpretuj tabele z notowaniami giełdowymi.</p> <p>Wyjaśnia podstawowe sposoby lokowania Oszczędności.</p> <p>Uzasadnia konieczność decentralizacji finansów publicznych.</p> <p>Analizuj sprawozdania statystyczne przedsiębiorstw.</p>	<p>dotyczące ochrony praw konsumenta.</p> <p>Wyjaśnia, na czym polega zjawisko zmowy cenowej przedstawia argumenty za i przeciw ingerencji państwa w gospodarkę.</p> <p>Klasyfikuje państwa na podstawie wartości wskaźnika rozwoju społecznego (HDI).</p> <p>Wyjaśnia, dlaczego wskaźnik PKB ma ograniczone znaczenie przy porównywaniu jakości życia obywateli różnych państw.</p> <p>Określa, na podstawie analizy wskaźników aktywności gospodarczej, fazę cyklu koniunkturalnego, w której znajduje się polska gospodarka.</p> <p>Formułuje wnioski na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących wartości deficytu budżetowego i długu publicznego państwa w relacji do PKB.</p>	

III	Pieniądz i bankowość	<p>Wyjaśnia pojęcia: dewaluacja, denominacja, tezauryzacja, emitent, inwestycja, kapitał, realna, stopa procentowa, siła nabywcza.</p> <p>Wymienia funkcje banku centralnego i RPP.</p> <p>Wymienia funkcje banków komercyjnych.</p> <p>Wymienia etapy postępowania przy braniu kredytu.</p> <p>Wyjaśnia pojęcia: debet, limit kredytowy, prowizja.</p>	<p>Omawia krótko historię pieniądza. Przedstawia funkcje Pieniądza.</p> <p>Wyjaśnia, na czym polega inflacja podając jej skutki.</p> <p>Podaje nazwy i najbliższe siedziby kilku banków komercyjnych.</p> <p>Charakteryzuje rodzaje kredytów.</p> <p>Wyjaśnia zasady działania zastawu bankowego i hipoteki.</p> <p>Opisuje główne elementy umowy rachunku i lokaty.</p> <p>Przedstawia zasady posługiwania się czekiem i karta płatniczą</p> <p>Wymienia pozabankowe instytucje finansowe</p>	<p>Wskazuje zabezpieczenia Banknotów. Przedstawia wpływ banku centralnego i RPP na sytuację finansową kraju.</p> <p>Charakteryzuje funkcje banków komercyjnych.</p> <p>Wyjaśnia, na czym polega bankowość elektroniczna.</p> <p>Porównuje oferty banków w zakresie wybranego kredytu.</p> <p>Określa rodzaje zabezpieczeń kredytu.</p> <p>Porównuje ofertę banków w zakresie prowadzenia rachunków osobistych.</p> <p>Wyjaśnia zasady funkcjonowania domów maklerskich.</p>	<p>Omawia konsekwencje wprowadzenia euro.</p> <p>Wyjaśnia znaczenie Stabilizacji finansowej państwa dla funkcjonowania firm i dla całej gospodarki.</p> <p>Rozróżnia rodzaje kart płatniczych.</p> <p>Oblicza wielkość lokaty terminowej i wartość zysku.</p> <p>Oblicza odsetki od kredytu.</p> <p>Przedstaw rodzaje i zasady funkcjonowania funduszy inwestycyjnych.</p>	<p>Omawia przyczyny zmian wartości pieniądza (siły nabywczej).</p> <p>Omawia poziom inflacji w Polsce w latach 1989–2010 oraz podaje jej przyczyny i działania, w których wyniku nastąpiło osłabienie dynamiki procesów inflacyjnych.</p> <p>Podaje podstawowe różnice między bankami komercyjnymi a SKOK-ami</p> <p>Wykazuje zależność między częstotliwością kapitalizacji odsetek a wielkością należnych odsetek od lokaty bankowej.</p> <p>Wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów.</p> <p>Wymienia typy obligacji skarbowych w Polsce.</p> <p>Rozróżnia ceny akcji (nominalną, emisyjną oraz rynkową).</p> <p>Wyjaśnia pojęcia: „jednostka uczestnictwa”,</p>	
-----	----------------------	---	--	---	--	---	--

						„certyfikat inwestycyjny”. Wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce odgrywają fundusze inwestycyjne. Przedstawia rys historyczny GPW . Określa miejsce GPW na europejskim rynku kapitałowym.	
IV	Podatki i ubezpieczenia	<p>Wyjaśnia pojęcia: podatnik, płatnik, przedmiot opodatkowania, podstawa opodatkowania, stawka podatkowa.</p> <p>Wyjaśnia mechanizm funkcjonowania podatku VAT.</p> <p>Wyjaśnia mechanizm funkcjonowania podatku dochodowego od osób prawnych.</p> <p>Wyjaśnia mechanizm funkcjonowania podatku dochodowego od osób fizycznych.</p> <p>Wymienia stawki tego podatku.</p> <p>Wymienia rodzaje ubezpieczeń.</p> <p>Wyjaśnia na co przeznaczane są składki na</p>	<p>Omawia rodzaje podatków.</p> <p>Wyjaśnia funkcje podatku akcyzowego.</p> <p>Omawia inne formy opodatkowania (na ogólnych zasadach, ryczałtowy, karta podatkowa).</p> <p>Wskazuje ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych.</p> <p>Prezentuje konsekwencje nie wywiązywania się z obowiązków podatkowych.</p> <p>Wyjaśnia kto finansuje poszczególne składki na ubezpieczenia społeczne.</p> <p>Wymienia nazwy kilku OFE.</p>	<p>Przedstawia funkcje podatków.</p> <p>Podaje przykłady ulg podatkowych dla firm.</p> <p>Opisuje zasady wypełniania rocznego zeznania podatkowego.</p> <p>Rozróżnia ulgi od przychodu i od dochodu.</p> <p>Wymienia podstawowe deklaracje ZUS.</p> <p>Porównuje oferty wybranych ubezpieczeń (OC i AC samochodu, polisa na życie, ubezpieczenie mieszkania/domu).</p>	<p>Wyjaśnia sens płacenia podatków oraz ich znaczenie.</p> <p>Oblicza podatek od ceny brutto i netto (różne stawki podatkowe)</p> <p>Wypełnia deklaracje PIT - 37.</p> <p>Wyjaśnia zasady wspólnego opodatkowania małżonków uwzględniając korzyści.</p> <p>Oblicza składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne od danej pensji.</p> <p>Wyjaśnia kiedy należy przystąpić do OFE.</p> <p>Przeprowadza proces</p>	<p>Przedstawia argumenty za i przeciw wprowadzeniu podatku liniowego.</p> <p>Wyjaśnia znaczenie terminu „Dzień Wolności Podatkowej”.</p> <p>Porównuje stopień obciążenia podatkami obywatela w różnych krajach.</p> <p>Analizuje strukturę dochodów podatników PIT w Polsce i jej zmiany w określonych latach.</p> <p>Podaje różnice między redystrybutywnym a kapitałowym modelem ubezpieczeń społecznych.</p>	

		poszczególne rodzaje ubezpieczeń. Kwalifikuje różne typy ubezpieczeń do majątkowych lub osobowych. Wymienia przykłady obowiązkowych ubezpieczeń majątkowych i osobowych.	Wyjaśnia zasady tzw. ogólnych warunków ubezpieczenia.		uzyskiwania odszkodowania (np. po wypadku drogowym). Wyjaśnia rolę Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.		
V	Przedsiębiorstwo	Wyjaśnia znaczenie zysku jako podstawowego celu działalności gospodarczej. Wymienia znane typy spółek. Charakteryzuje najbardziej popularne spółki (S.C., spółka jawna, z o.o., S.A.). Wymienia podstawowe zasady sporządzania biznesplanu. Wyjaśnia pojęcia: marketing, dumping, sponsoring. Określa cele marketingu. Wymienia zasady doboru pracowników. Wymienia formy motywowania pracowników. Wyjaśnia pojęcia:	Wyjaśnia zależność między zyskiem a ryzykiem. Charakteryzuje rodzaje działalności gospodarczej. Wyjaśnia pojęcia: dywidenda, holding, korporacja, koncern, monopol. Wyjaśnia pojęcia: nisza rynkowa, potencjalny rynek,. Wyjaśnia znaczenie skrótów: NIP, REGON. Wyjaśnia znaczenie marki firmy lub produktu. Wymienia zasady prowadzenia polityki cenowej. Omawia sposoby reklamowania	Wymienia fazy rozwoju Gospodarczego opierając się na wybranych przykładach państw. Rozróżnia spółki osobowe i kapitałowe. Wyjaśnia funkcje Zarządu, Rady Nadzorczej i Walnego Zgromadzenia. Opracowuje prosty biznesplan. Wyjaśnia jak rozpoznać rynek I gdzie ulokować firmę. Wymienia źródła finansowania firmy i klasyfikuj koszty. Wymienia podstawowe zasady tworzenia strategii marketingowej. Projektuje logo firmy	Omawia definicje przedsiębiorstwa i przedsiębiorcy na podstawie prawa działalności gospodarczej. Wymienia wady i zalety prowadzenia działalności gospodarczej jako jednoosobowy przedsiębiorca. Rejestruje firmę w najprostszym wariantcie (jednoosobowy przedsiębiorca) Opracowuje symulację obsługi klienta w wybranej sytuacji. Projektuj pracę zespołu - rozdziela	Określa rolę przedsiębiorstw z sektora MŚP w funkcjonowaniu polskiej gospodarki. Wymienia i charakteryzuje formy związków spółek (korporacje, monopole, holdingi, koncerny). Wypełnia zintegrowany wniosek CEIDG-1. Wyznacza na prostych przykładach próg rentowności. Omawia procedurę likwidacji działalności gospodarczej. Wyjaśnia znaczenie terminu „kreatywna księgowość” oraz omawia przyczyny i konsekwencje tego	

		wadium, amortyzacja, inwentaryzacja. Określa zasady wypełniania księgi przychodów i rozchodów	towarów i usług. Ocenia wydajność pracy. Rozróżnia style kierowania. Wymienia zasady prowadzenia ewidencji sprzedaży dla podatku zryczałtowanego.	zgodnie z poznanymi zasadami. Planuje rekrutację pracowników w warunkach symulacyjnych.	stanowiska kompetencje, zadania i czas pracy. Określa wady i zalety stylów kierowania. Wystawia (wypełnia) fakturę VAT.	zjawiska. Omawia zjawisko kreowania marki firmy, uwzględniając znaczenie barw firmowych. Analizuje przykładowy kodeks etyki zawodowej danej profesji (np. nauczyciel).	
VI	Praca	Przedstawia funkcje pracy Ocenia metody przeciwdziałania bezrobociu. Wymienia warunki zwiększające prawdopodobieństwo zostania bezrobotnym Opisuje plan własnego rozwoju zawodowego. Wymienia miejsca, w których można szukać pracy. Pisze życiorys (CV) i list motywacyjny w odpowiedzi na konkretną ofertę. Wyjaśnia zasady przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej. Wymienia listę rzeczy, które należy zabrać na	Wyjaśnia role pracy w gospodarce.. Wyjaśnia funkcjonowanie prawa popytu i podaży na rynku pracy. Przedstawia strukturę przestrzenną bezrobocia w Polsce. Określa, formy pomocy oferowane przez agencje pośrednictwa pracy. Analizuje pytania, które mogą być zadane w czasie rozmowy kwalifikacyjnej. Zinterpretuj podstawowe zapisy kodeksu pracy. Wymień warunki, jakie musi spełnić dobrze skonstruowana	Charakteryzuje pracę jako wartość. Analizuje strukturę lokalnego rynku pracy. Określa gdzie i w jakich instytucjach należy szukać pomocy w przypadku zostania bezrobotnym Projektuje własne ogłoszenie prasowe o poszukiwaniu pracy. Wskazuje typowe błędy w życiorysach i listach motywacyjnych Projektuje dokumenty w zależności od charakteru pracy i stanowiska. Planuje odpowiedzi na potencjalne pytania w czasie rozmowy	Analizuje przyczyny nierównowagi na rynku pracy (krajowym i lokalnym). Wymienia podstawowe czynniki kształtujące stopę bezrobocia. Projektuje przebieg rozmowy telefonicznej (symulacyjnej) z potencjalnym pracodawcą. Stosuje komputer i internet do komunikacji z pracodawcą. Projektuje przykładową rozmowę kwalifikacyjną występując w roli	Oblicza na prostych przykładach współczynnik aktywności zawodowej. Wypełnia formularz Europass CV w języku polskim. Stosuje odpowiednie przepisy Kodeksu pracy w zależności od sytuacji problemowej. Proponuje działania mające na celu ograniczenie bezrobocia w miejscu zamieszkania. Analizuje możliwości zatrudnienia w krajach UE.	

		<p>rozmowę kwalifikacyjną. Rozróżnia podstawowe typy umów o pracę. Omawia sposoby rozwiązania umów o pracę. Wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy. Wymienia funkcje płacy. Przedstawia formy wynagradzania.</p>	<p>umowa o pracę. Wskazuje korzyści pracodawców z zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Wymienia korzyści wynikające z pracy.</p>	<p>kwalifikacyjnej. Wymienia wady i zalety różnych typów umów o pracę z punktu widzenia pracownika i pracodawcy. Charakteryzuje inne formy zatrudnienia (umowa o dzieło, umowa-zlecenie). Wymienia dodatkowe prawa pracowników młodocianych i kobiet.</p>	<p>pracodawcy i pracownika. Przedstawia sposoby analizowania ofert pracy. Podaje przykłady sytuacji, w których pracodawca nie może rozwiązać umowy o pracę. Podaje przykłady szczególnego traktowania osób niepełnosprawnych przez pracodawcę</p>		
VI I	Współpraca międzynarodowa	<p>Opisuje położenie Polski w Europie z punktu widzenia geopolityki. Wymienia kraje należące do UE, w tym kraje strefy euro. Wymienia korzyści i szanse Polski wynikające z integracji z Unią Europejską. Wymienia najważniejsze organizacje międzynarodowe, do których należy Polska. Określa znaczenie współpracy międzynarodowej. Wyjaśnia pojecie:</p>	<p>Wyjaśnia podstawowe zasady funkcjonowania UE. Przedstawia skutki nie włączenia Polski do UE. Charakteryzuje uwarunkowania pomyślnego rozwoju Polski. Przedstawia tendencje w handlu zagranicznym Polski. Wyjaśnia pojecie: euroregion</p>	<p>Wskazuje korzyści i zagrożenia wynikające z geopolitycznego położenia Polski. Wymienia prawa i obowiązki Polski jako członka wybranej organizacji. Wymienia cele współpracy euroregionalnej. Rozróżnia pozytywne i negatywne skutki globalizacji</p>	<p>Wskazuje na mapie najważniejsze siedziby instytucji europejskich. Wymienia koszty dostosowawcze i ewentualne zagrożenia wynikające z procesu integracji. Porównuje poziom rozwoju społeczno - gospodarczego Polski z rozwojem innych krajów (według wybranych wskaźników)</p>	<p>Wyjaśnia zjawisko protekcjonizmu państwowego. Podaje różnicę między antyglobalistami a alterglobalistami.</p>	

		globalizacja.					
--	--	---------------	--	--	--	--	--

Do opracowania wykorzystano informacje zamieszczone :

<http://docplayer.pl/4275146-Wymagania-edukacyjne-z-podstaw-przedsiębiorczosci-do-klasy-i.html>